

Σοφία Βόϊκου (συγγραφέας)

Με αφορμή το νέο της βιβλίο «*Το Μυστικό της Καταιγίδας*» από τις εκδόσεις Ψυχογιός, η συγγραφέας Σοφία Βόϊκου απάντησε στις ερωτήσεις του thessaloniki-portal.gr. Η συγγραφέας κατέθεσε τις απόψεις της, τον τρόπο σκέψης, τα συναισθήματα, αλλά και το πόσο εφικτό είναι κάποιος που θέλει να γράψει ένα βιβλίο να βρει εκδοτικό οίκο για να αναλάβει την έκδοση. Παράλληλα μας ετοίμασε μια προσωπική λίστα με τις 10 επιλογές της σε σχέση με τα ποια βιβλία δεν θα μπορούσε να αποχωριστεί. Την ενδιαφέρουσα συνέντευξη έδωσε στον Α.Θ.

Έχουμε ακούσει πως ο συγγραφέας έχει εμμονές και για αυτό κατ' ουσία γράφει και επαναλαμβάνει κάθε φορά το ίδιο βιβλίο. Ένα από τα κοινά στοιχεία που υπάρχει στα βιβλία σας είναι ο πόλεμος, είτε με τους Τούρκους στο *Κόκκινο σημάδι*, είτε ο Α' Παγκόσμιος στο *Πικρό Γλυκό Λεμόνι* είτε τα χρόνια της κατοχής από τους Γερμανούς στο *Μυστικό της Καταιγίδας*. Ένα κομμάτι τους μεγάλο ή μικρό διαδραματίζεται σ' αυτές τις περιόδους. Πώς προκύπτει αυτό, η ηλικία σας δεν δικαιολογεί να έχετε τέτοιες μνήμες. Πού οφείλεται λοιπόν αυτό, ποια είναι η ερμηνεία που δίνετε. Δεν θα έλεγα πως έχω εμμονή με τον πόλεμο αλλά με την ιστορία. Ίσως η ιστορία, μου έχει μείνει αποθηκευμένο από τα εφηβικά μου χρόνια όταν ήθελα να περάσω στο «Ιστορικό – Αρχαιολογικό». Επειδή λοιπόν λατρεύω την ιστορική έρευνα, φροντίζω τα βιβλία μου να έχουν ένα κομμάτι ελληνικής και όχι μόνο ιστορίας μέσα τους. Και

αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής ιστορίας, αποτελεί φυσικά και ο πόλεμος. Ας μην ξεχνάμε πως η Ελλάδα στην ουσία, μεγάλα ειρηνικά διαστήματα γνώρισε μόνο μετά το 1950.

Είναι φυσικό λόγω ηλικίας να μην έχω ζήσει κάποιο πόλεμο (αν και αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε σε οικονομικό πόλεμο), όμως τόσο η γενιά των παππούδων μου ήταν σηματοδεδιμη από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και το κύμα της προσφυγιάς που ακολούθησε και των γονιών μου σηματοδεδιμη από το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την Κατοχή. Είναι φυσικό τα βιώματά τους και τις μνήμες τους να τις έχουν κληροδοτήσει σε μένα, πολλές φορές χωρίς και οι ίδια να το αντιλαμβάνομαι. Να επισημάνω επίσης, πως μου είναι πολύ πιο εύκολο και πολύ πιο ευχάριστο να στήσω μια ιστορία γύρω από ένα δυνατό ιστορικό γεγονός. Και δυστυχώς οι πόλεμοι είναι ένα από τα δυνατότερα ιστορικά γεγονότα.

Παρόλο που τα θέματα που καταπιάνεστε είναι από αυτά που μυρίζουν αίμα, κάνετε ένα κέντημα με τις λέξεις και κάτι που είναι έντονα αποθωτικό το μετατρέπετε σε μια καλαισθητή αν μη τι άλλο ιστορία που στο τέλος αφήνει μια πικρόγλυκη γεύση. Για να είμαι ειλικρινής, δεν είχα σκεφτεί ποτέ πως τα θέματα που καταπιάνομαι μυρίζουν αίμα. Ίσως θα πρέπει να ψαχτώ λίγο περισσότερο. Τι συμβαίνει με μένα... Πέρα από την πλάκα, δεν είναι κάτι που γίνεται συνειδητά. Ας μην ξεχνάμε πως η γραφή κρύβει πολύ «υποσυνειδητο» μέσα. Μάλλον όμως μέσα από τη γραφή μου βγαίνουν όλες οι όψεις της προσωπικότητάς μου. Γιατί όπως όλοι οι άνθρωποι, έτσι κι εγώ δεν είμαι μονοδιάστατη. Εμφανίζω προφανώς και τη βίαιη, επιθετική προσωπικότητά μου αλλά και την εύθραυστη ψυχή μου.

Έχετε ακούσει πολλές φορές κριτικά σχόλια για τα βιβλία σας και για τη γραφή σας. Κατά πόσο σας επηρεάζουν τα θετικά, πόσο σας χαλάει η αρνητική κριτική; Είναι πάρα πολύ ωραίο και κολακευτικό να ακούς θετικά σχόλια, αλλά θέλει πολλή προσοχή για να ξεχωρίσεις την κολακεία από την πραγματική θετική κριτική και να μην πέσεις στην παγίδα του αυτοθουμασμού. Ακούω με προσοχή όλες τις κριτικές, θετικές και αρνητικές, προσπαθώντας να ξεχωρίσω ποιες γίνονται καλοπροαίρετα και όχι με κολακεία ή με εμπάθεια. Ωστόσο, προσπαθώ να μην επηρεάζομαι ιδιαίτερα γιατί αυτό θα ήταν καταστροφικό για την ψυχική μου ηρεμία.

Τι είναι αυτό που μετράει κυρίως για σας σε περίπτωση που η δική σας άποψη είναι σε άλλη όχθη από την άποψη των τρίτων. Έχετε κάποιους συγκεκριμένους ανθρώπους που η γνώμη τους βαραίνει περισσότερο και σας επηρεάζει; Μπορεί να ακουστεί εγωιστικό, αλλά όταν γράφω δεν ακολουθώ τις απόψεις τρίτων. Ωστόσο υπάρχουν ορισμένοι άνθρωποι που η γνώμη τους βαραίνει και ενίοτε τους ακούω. Είναι ο σύζυγος μου που είναι και ο πρώτος μου αναγνώστης, η Αγγέλα Σωτηρίου, υπεύθυνη του εκδοτικού τμήματος των εκδόσεων ‘Ψυχογιός’ και στη συνέχεια η επιμελήτρια μου.

Κάποτε σε μια of the record συζήτηση με έναν γνωστό συγγραφέα μου εξομολογήθηκε πως υπήρχαν φορές που έπιασε τον εαυτό του να γράφει σχεδόν κατά παραγγελία, σκέψεις που απείχαν από τις δικές του γιατί ήξερε πως αυτά ήταν τα ζητούμενα του εκδότη. Τι λέτε εσείς, πόσο ισχύει αυτό; Σαφώς και μπορεί να συμβεί, ιδίως όταν έχεις να διαχειριστείς μία προηγούμενη εκδοτική επιτυχία και θέλεις με κάθε τρόπο να την διατηρήσεις και στο μέλλον. Προσωπικά δεν μου έχει τύχει γιατί ο εκδότης μου ποτέ δεν μου έχει υποδείξει τι, πως και πότε θα το γράψω. Βρίσκω πολύ πιο επικίνδυνο, να πέσει ένας συγγραφέας στην παγίδα να γράφει αυτά που πιστεύει πως θα αρέσουν στο αναγνωστικό κοινό. Εκεί νομίζω πως ο συγγραφέας 'χάνει το παιχνίδι'.

Πόσα δικά σας προσωπικά κομμάτια υπάρχουν μέσα στα βιβλία σας; Και να εξηγήσω τι εννοώ. Συνήθως οι περισσότεροι συγγραφείς μεταφέρουν εμπειρίες, εικόνες και στοιχεία του εσωτερικού τους κόσμου. Και με κάνει να αναρωτιέμαι, δεν φοβάται ο συγγραφέας πως ο έμπειρος αναγνώστης που διαβάζει ανάμεσα και πίσω από τις γραμμές θα ανακαλύψει κρυφές πτυχές και μυστικά του χαρακτήρα του; Ευτυχώς ή δυστυχώς, οι συγγραφείς, τα κομμάτια αυτά τα μεταφέρουμε στα βιβλία μας, πολλές φορές και εν αγνοία μας. Ακόμα και στα πιο αποστασιοποιημένα βιβλία, είναι αδύνατον να μην μπουν κομμάτια από τον εαυτό σου μέσα. Αν φοβάται ωστόσο ο συγγραφέας για τα κομμάτια που θα αποκαλύψει... μα ίσως ακριβώς γι' αυτό το λόγο γράφει. Γιατί δεν μπορεί να τα εκφράσει με άλλον τρόπο, είτε γιατί δεν ξέρει είτε γιατί φοβάται. Έτσι πίσω από τις λέξεις και τους ήρωες, κρύβεται επιμελώς. Μπορεί να βγάλει όλα τα σκοτεινά του ένστικτα ή όλη την κρυφή του ευαισθησία πάνω στους ήρωες του χωρίς ποτέ να αισθανθεί ενοχές. Είναι σαν τους ηθοποιούς που κρύβονται πίσω από τους ρόλους τους. Η γραφή είναι μία πρώτη τάξεως ψυχοθεραπεία και μία φοβερή απελευθέρωση από πάθη, ενοχές και άλλα σκοτεινά ένστικτα.

Εσείς δεν έχετε μυστικά να κρύψετε; Αν έχω κάτι να κρύψω εγώ;;; Φυσικά και έχω... όπως οι περισσότεροι από εμάς, πιστεύω... αν και τα περισσότερα τα έχω πλέον αποκαλύψει μέσα από τα βιβλία μου... τώρα αν ο αναγνώστης θα μπορέσει να αντιληφθεί σε ποιες πράξεις των ηρώων μου κρύβονται τα μυστικά της Σοφίας, είναι άλλη ιστορία...

Διαβάζοντας το τελευταίο σας βιβλίο *Το μυστικό της καταιγίδας* διαπίστωσα πως πολύ άνετα θα μπορούσε να προκύψει ένα ενδιαφέρον τηλεοπτικό ή κινηματογραφικό σενάριο. Είχατε κατά νου κάτι τέτοιο όταν ξεκινήσατε τη συγγραφή; Όχι καθόλου. Είναι αλήθεια πως το έχω ακούσει αρκετές φορές πως γράφω κινηματογραφικά, όμως πιστέψτε με πως αυτό δεν γίνεται εσκεμμένα. Είναι προφανώς το προσωπικό μου ύφος. Εάν τώρα, θα ήθελα να δω κάποια από τα βιβλία μου στον κινηματογράφο ή στην τηλεόραση, σαφώς θα έλεγα 'ναι' αλλά κάτω από κάποιες συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Παράλληλα θα ήθελα να μας πείτε αν στο ξεκίνημα μιας ιστορίας που γράφετε γνωρίζετε το τέλος και την κατάληξη που θα έχουν οι ήρωες σας. Συνήθως έχω το βασικό πλαίσιο της ιστορίας και σπανίως το τέλος. Ακόμα και στις περιπτώσεις που είχα σκεφτεί ένα τέλος, από μια στιγμή κι έπειτα γίνεται ένα περίεργο πράγμα. Οι ήρωες αυτονομούνται, δεν ακούν την πένα του συγγραφέα και κάνουν ό,τι θέλουν. Οπότε πάντα το τέλος που προκύπτει, δεν είναι αυτό που είχα σκοπό στην αρχή. Αυτή δεν είναι όμως και η μαγεία της γραφής;;; Να μην ξέρεις το κάθε κεφάλαιο τι θα σου αποκαλύψει...

Στη γραφή σας, υπάρχει έντονο το συγκινησιακό στοιχείο και θα έλεγα αντίστοιχα δυνατά αλλά και αυθόρμητα δίνετε το στίγμα της Ελληνικότητας σας. Και όπως ακριβώς στην αρχαία τραγωδία υπάρχει πάντοτε στο τέλος από την ιστορία η κάθαρση. Ο αναγνώστης με ένα μαγικό σχεδόν τρόπο φθάνει στο σημείο να ταυτίζεται και συμπάσχει με τον ήρωα, και να αναζητά τη αποκατάσταση της ηθικής τάξης. Φταίει η κλασική σας παιδεία, είναι θέμα ηθικής για σας, πού το αποδίδετε; Μάλλον και τα δύο... αλλά συγκλίνω κυρίως στο δεύτερο... είναι θέμα ηθικής τάξης... βάσει των δικών μου 'πιστεύω' και αντιλήψεων, μπορεί να ακουστεί λίγο παιδιάστικο ή λίγο αφελές αλλά δεν μου αρέσει ο θρίαμβος της προδοσίας και της κακίας. Θέλω όταν ο αναγνώστης κλείνει το βιβλίο, να αισθάνεται πως όλα τα πράγματα βρήκαν τη 'σωστή τους θέση', πως οι κακοί τιμωρήθηκαν... Δεν το καταφέρνω βέβαια πάντα, αλλά το προσπαθώ... Θα ήθελα πολύ να ζω σ'έναν κόσμο αγγελικά πλασμένο.

Ακολουθείτε πραγματικά μια πολύ εντυπωσιακή ισορροπία ανάμεσα στη σχέση με το Θεό και το μεταφυσικό. Τον Μεσαίωνα βέβαια θα σας είχαν κάψει σαν μάγισσα ιδιαίτερα αν κάποιος διαβάσει το δεύτερο βιβλίο σας . Έχω την αίσθηση πως υπάρχει ένα έντονο άρωμα από μια βαθιά πίστη. Πιστεύετε στον Θεό; Πιστεύω βαθιά μ'έναν δικό μου ιδιαίτερο τρόπο. Δεν λείπουν βέβαια και οι στιγμές της υπαρξιακής αγωνίας και της εσωτερικής σύγκρουσης, όπου ένα κομμάτι μου αμφισβητεί την ύπαρξη Του. Όμως τελικά πάντα καταλήγω ότι Θεός υπάρχει, άσχετα πως τον ονομάζει η κάθε θρησκεία. Κι αυτός ο Θεός δεν είναι άλλος από την αγάπη και τη φιλευσπλαχνία.

Η έκδοση κάθε νέου βιβλίου σας συνοδεύεται με μια σειρά από πολύ γλυκές αλλά και έξυπνες ενέργειες που βέβαια θα μπορούσε κάποιος κυνικά να πει πως έχουν να κάνουν με τη προώθηση του. Μόνο που όποιος το πει αυτό δεν θα έχει διαβάσει κανένα βιβλίο σας. Αυτή σας η προσπάθεια εντάσσεται στο να βάλετε τον υποψήφιο αναγνώστη στο κλίμα, παίζετε το ρόλο της οικοδέσποινας που υποδέχεται τους επισκέπτες της; Αυτό το βλέπουμε από το βίντεο που γυρίστηκε για το *Μυστικό της καταιγίδας* μέχρι το γλυκάκι που κερνούσατε για το *Πικρό Γλυκό Λεμόνι*. Σαφώς, όλες αυτές οι ενέργειες βοηθούν την προώθηση του βιβλίου, ωστόσο δεν είναι αυτός ο βασικός σκοπός μου. Πρωτίστως, ενδιαφέρομαι να «ταΐσω» και τις άλλες αισθήσεις του αναγνώστη. Στο *Πικρό Γλυκό Λεμόνι*, η γεύση και η μυρωδιά του γλυκού

λεμονιού ήταν διάχυτη σε όλο το βιβλίο. Θεώρησα πως θα ήταν πολύ καλό, οι άνθρωποι που βρέθηκαν στην παρουσίαση να δοκιμάσουν αυτό το υπέροχο γλυκό από τα χέρια της Ασημούλας. Και τώρα στην Καταιγίδα, όπου η ιστορία διαδραματίζεται τη δεκαετία του 1980, θεώρησα καλό οι αναγνώστες να ακούσουν τα τραγούδια που άκουγε η Κλειώ στο κασετόφωνο του κίτρινου σκαραβαίου της, του Πελεγκρίνο και για το λόγο αυτό τα ανέβασα στο spoti.fi.

Τι σημαίνει για σας η επαφή με τους αναγνώστες σας, πώς σας αντιμετωπίζουν, τι σας λένε για τις ιστορίες σας, τι έχετε αποκομίσει αυτά τα χρόνια από τον κόσμο σας; Μου αρέσει η επαφή με τους αναγνώστες. Είναι πολύ ωραίο να βλέπεις πως αυτά που γράφεις, αγγίζουν και άλλους ανθρώπους. Είμαι όμως γενικά ‘κλειστός άνθρωπος’ και γι’ αυτό δεν ανοίγομαι εύκολα, ακόμα και με τους αναγνώστες μου... Ωστόσο, έχω εισπράξει πολύ αγάπη και είμαι ιδιαίτερα ευγνώμων γι’ αυτό.

Ξέρω πως μια μητέρα αγαπά όλα τα παιδιά της το καθένα για τις ιδιαιτερότητες του, αλλά βαθιά μέσα της όσο και αν δεν το εκδηλώνει έχει τις προτιμήσεις της. Θεμιτό και ανθρώπινο. Από τα βιβλία σας που είναι τα αντίστοιχα παιδιά σας ποιο είναι αυτό που ξεχωρίζετε, που το απολαύσατε περισσότερο όταν το γράφατε και γιατί. Δεν είναι μυστικό, το έχω αναφέρει και στο παρελθόν. Προσωπικά, αγαπάω λίγο ή έως πολύ περισσότερο «*Το ταξίδι της φωτιάς*». Είναι το βιβλίο, που κρύβει την πιο πολλή Σοφία μέσα του και το βιβλίο που προσωπικά το θεωρώ, αδικημένο. Το λατρεύω αυτό το βιβλίο για πολλούς και διάφορους λόγους. Ωστόσο, δεν ήταν το βιβλίο που απόλαυσα περισσότερο όταν το έγραφα. Αυτό που πραγματικά απόλαυσα με όλη τη σημασία της λέξης είναι το τελευταίο, «*Το Μυστικό της Καταιγίδας*». Κάθε φορά που καθόμουν στον υπολογιστή, τραγουδούσα από τη χαρά μου. Ήταν απίστευτο συναίσθημα. Σε κανένα άλλο βιβλίο, δεν μου είχε ξανασυμβεί.

Παρόλη την έντονη συγγραφική δραστηριότητα σας είστε πολύ νέα στον εκδοτικό χώρο. Πόσο εφικτό είναι για ένα συγγραφέα να βρει έναν εκδότη για να βγάλει το βιβλίο του. Μπορείτε να μας κάνετε μια περιγραφή; Εσείς τι κάνατε όταν πρωτοθελήσατε να βγάλετε βιβλίο; Όντως, τα πράγματα είναι δύσκολα για τους πρωτοεμφανιζόμενους συγγραφείς, ιδίως τη σημερινή εποχή που η κρίση έχει χτυπήσει τους περισσότερους εκδοτικούς οίκους. Προσωπικά βέβαια, είμαι από τις τυχερές. Δεν ταλαιπωρήθηκα. Όταν έγραψα «*Το Κόκκινο σημάδι*» και μετά από αλληπάλληλες αναγνώσεις για να βεβαιωθώ πως άξιζε ο κόπος να το στείλω σε κάποιον εκδοτικό οίκο, έκανα ‘κατάθεση βιβλίου’ σε κάποιον συμβολαιογράφο για να κατοχυρώσω τα πνευματικά μου δικαιώματα και στη συνέχεια το έστειλα σε τρεις εκδοτικούς οίκους που πίστευα πως ίσως ενδιαφέρονταν. Μετά από κάποιους μήνες, μου τηλεφώνησαν από τις εκδόσεις «Ψυχογιός» και μου είπαν πως ενδιαφέρονται. Τα υπόλοιπα είναι ιστορία. Ωστόσο, αν και τα πράγματα είναι δύσκολα για τους πρωτοεμφανιζόμενους, πρέπει να τονίσω πως πλέον υπάρχουν και άλλοι δρόμοι όπως είναι η αυτοέκδοση, τα e-books, το ίντερνετ...

Δεν θα σας ρωτήσω ποιους συγγραφείς εκτιμάτε γιατί δεν θέλω να σας φέρω σε δύσκολη θέση, θα ήθελα όμως πολύ να κλείσουμε αυτή τη συνέντευξη με τον να μας κάνετε τη δική σας λίστα με τα 10 βιβλία που διαβάσατε και υπήρξαν ορόσημο για τη ζωή, τις αποφάσεις σας, με λίγα λόγια θα ήθελαν να μας δώστε τους τίτλους από αυτά τα βιβλία που υπήρξαν σημαντικά και σημαδιακά για σας και που όπως λέμε θα παίρνατε μαζί σας σε ένα ερημονήσι. Ωραία! Μου αρέσουν οι λίστες... Βλέπετε μέσα σ'όλα τα 'ωραία' που έχω, μην ξεχνάτε πως είμαι και ψυχαναγκαστική. Λοιπόν, θα την κάνω τη λίστα, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει πως είναι τα σημαντικότερα έργα από λογοτεχνική απόψη. Ούτε η σειρά που τα τοποθετώ είναι κατά σειρά προτεραιότητας... είναι απλώς πως μου έρχονται στο μυαλό...

1. **Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά**, του Νίκου Καζαντζάκη γιατί ο Καζαντζάκης με μύησε στην ελληνική λογοτεχνία. Λατρεμένη η κοσμοθεωρία του.
2. **Ο Τρελαντώνης** της Πηνελόπης Δέλτα. Στα παιδικά μου χρόνια, το έχω διαβάσει πάνω από πενήντα φορές. Κοσμεί ακόμα τη βιβλιοθήκη μου, εκείνη η παλιά έκδοση.
3. **Όσα παίρνει ο άνεμος** της Μάργκαρετ Μίτσελ. Το απόλυτο ερωτικό μυθιστόρημα.
4. **Σήμερα παντρεύεται ο άντρας μου**, της Άννας Μαρίας Σελίνκο. Δεν έχω καμία ιδιαίτερη εξήγηση... απλώς το λάτρεψα. Σ' ένα ερημονήσι, θα περνούσα ευχάριστα τις μοναχικές μου ώρες.
5. **Όταν έκλαψε ο Νίτσε**, του Ίρβιν Γιάλομ. Από το βιβλίο αυτό ξεκίνησε το ταξίδι μου προς την αυτογνωσία.
6. **Ο μικρός πρίγκηπας**, του Αντουάντ Σεντ – Εξυπερί. Όλη η φιλοσοφία της ζωής με απλά λόγια.
7. **Θεανώ, η λύκαινα της πόλης** γιατί μέσα από αυτό γνώρισα τη συγγραφέα και μετέπειτα φίλη Λένα Μαντά.
8. **Ο Τρυποκάρυδος** του Τομ Ρόμπινς. Έτσι χωρίς εξήγηση.
9. **Τα άνθη του κακού** του Σαρλ Μπωντλαίρ. Χρειάζομαι και λίγη ποίηση. Αν και ακόμα δεν είμαι σίγουρη μήπως τελικά επέλεγα τον Κωνσταντίνο Καβάφη
10. και τέλος την **Αγία Γραφή** γιατί με τόσες ώρες μοναξιάς, σίγουρα θα αναζητούσα το θείο.